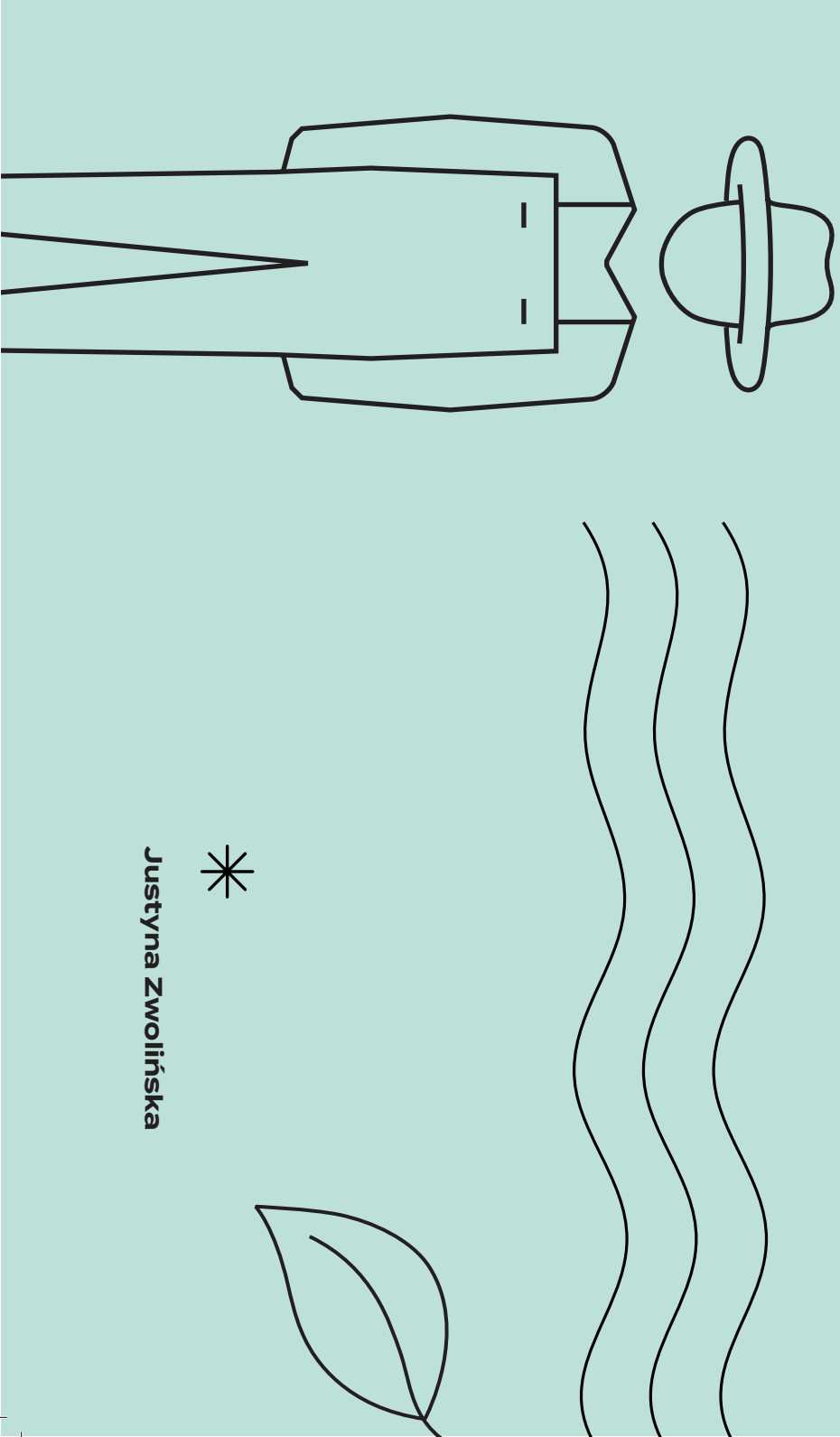

Mapa otoczenia
instytucjonalnego,
społecznego
i medialnego

ROLNICTWO – to skomplikowane!

ŻYWNOSĆ,
ROLNICTWO I MY

Protesty rolników przetwarzające się przez Europę w 2024 roku spowodowały wzmożone zainteresowanie rolnictwem wśród mediów, polityków, organizacji społecznych oraz konsumentów. Jakże są przyczyny protestów?

Dlaczego rolnicy nie chcą wdrażać Europejskiego Zielonego Ładu? Z jakiego powodu tylko nieliczni bronią proklimatycznych i prośrodowiskowych zmian w rolnictwie?

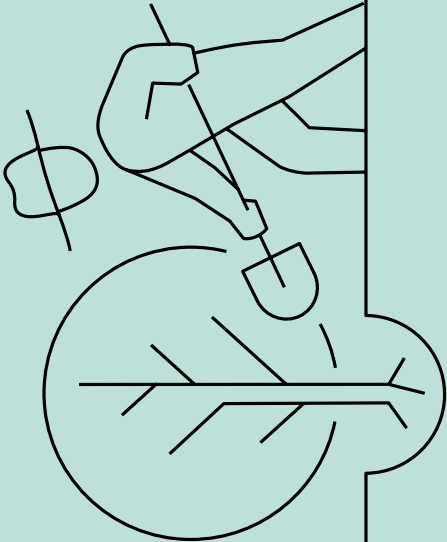
Potrzeba zrozumienia problemów rolników i rolnictwa, które dotąd pozostawały na marginesie zainteresowania większości społeczeństwa i decydentów, była impulsem do zorganizowania przez Instytut Spraw Publicznych warsztatów dla mediów na ten temat.

Podczas spotkania skupiliśmy się na problematyce Europejskiego Zielonego Ładu oraz otoczeniu instytucjonalnym, społecznym i medialnym polskiego rolnictwa. Podstawą do rozmowy była mapa przygotowana przez Justynę Zwolińską¹, która obrazuje skomplikowaną nić powiązań w tym sektorze gospodarki zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i krajowym.

Wskazuje ona instytucje i organizacje publiczne i niepubliczne, biznesowe oraz obywatelskie, które mają zasadniczy wpływ na funkcjonowanie tego strategicznego sektora gospodarki.

Narzędzie to wydało nam się na tyle pomocne w lepszym zrozumieniu sytuacji rolnictwa i rolników, by podjąć decyzję o wydaniu go jako samodzielnej publikacji. Mamy nadzieję, że wesprze ono różne grupy: dziennikarzy, polityków, działaczy społecznych, w codziennej pracy i skutecznym dialogu z rolnikami.

Katarzyna Banul-Wójcikowska

¹ Prezentowana mapa stanowi aktualizację mapy opublikowanej w „Polityka na talerzu. Przewodnik po agroekologii i suwerenności żywnościowej”, Warszawa 2020.

Geneza Europejskiego Zielonego Ładu

1997	2015	2019	2020
Protokół z Kytoto (UE w Aneksie I) - Zmniejszenie emisji CO ₂ o 20% (mniej niż 2°C) (2000 – 2017 r.)	Porozumienie paryskie (wzrost temperatury nie więcej niż 2°C)	Komunikat Komisji Europejskiej (COM 2019) 640 final: Europejski Zielony Ład	Komunikat Komisji Europejskiej o Strategii na rzecz różnorodności biologicznej

STRATEGIA „OD POLA DO STOŁU”

Jej celem jest zmiana na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego.

Główne założenia:

- zmniejszenie ogólnego stosowania i ryzyka stosowania pestycydów chemicznych o 50% oraz stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów o 50% do 2030 roku,
- zmniejszenie strat składników pokarmowych o co najmniej 50%, przy jednoczesnym zapewnieniu, że nie nastąpi pogorszenie żyzności gleby - ograniczyć to zużycie nawozów o co najmniej 20% do 2030 roku,
- zmniejszenie ogólnej sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych w UE dla zwierząt hodowlanych i akwakultury o 50% do 2030 roku,
- co najmniej 25% gruntów rolnych UE w rolnictwie ekologicznym do 2030 roku,
- znaczący wzrost ekologicznej akwakultury.

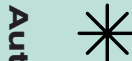
STRATEGIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Jej celem jest ochrona przyrody i odwrócenie degradacji ekosystemów.

Główne założenia:

- powstanie obszarów chronionych na 30% gruntów w Unii Europejskiej i 30% mórz UE,
- odbudowa zniszczonych ekosystemów,
- nienaruszalność pierwotnych lasów,
- renaturalizacja 25 000 km rzek,
- zasadzenie 3 miliardów drzew do 2030 roku,
- 20 mld rocznie na ochronę różnorodności biologicznej.

Bardzo ważne, by zrozumieć, że powyższe założenia odnoszą się do całej Unii Europejskiej. Natomiast, każde państwo członkowskie negocjuje ich wdrożenie osobno, przyjmując inne wartości do osiągnięcia, w zależności od sytuacji wyjściowej w danym kraju.

Autorka: Justyna Zwolińska

Prawniczka, wykładowczyni i publicystka specjalizująca się w zagadnieniach dotyczących polityki jakości i ochrony środowiska w rolnictwie, polityki żywnościowej, wspólnej polityki rolnej oraz dobrostanu zwierząt gospodarskich. Wykładowczyni na poddyplomowych studiach „Prawo o żywności” oraz „Prawa zwierząt” na Uniwersytecie SWPS. Wieloletnia współpracowniczka organizacji pozarządowych zajmujących się rolnictwem, ochroną środowiska i zwierząt. Członkini Stowarzyszenia Prawnicy na Rzecz Zwierząt oraz Forum Rolnictwa Ekologicznego im. Mieczysława Górnego. Członkini Rady Fundacji Strefa Zieleni. Członkini grupy IFOAM „Farm Animal Welfare”. Ekspertka w Programie ONZ Climate Leadership przy UNEP/GRID. Od 2023 r. członkini Zespołu Klimat/Środowisko w ramach inicjatywy „Nasz Rzecznik”. Koordynatorka ds. rzecznictwa Koalicji Żywa Ziemia.

Instytut Spraw Publicznych Program Zrównoważonego Rozwoju i Polityki Klimatycznej Koalicja Żywa Ziemia

Publikacja wydana dzięki wsparciu
European Climate Foundation

© Copyright by Instytut Spraw Publicznych,
Warszawa 2024

Przedruk materiałów Instytutu Spraw Publicznych w całości lub części możliwy jest wyłącznie za zgodą Instytutu. Cytowanie oraz wykorzystywanie danych empirycznych dozwolone jest z podaniem źródła.

Redakcja językowa i korekta: Katarzyna Banul-Wójcikowska
Skład i opracowanie graficzne: Studio Graficzne Papercut

WYDAWCA
Fundacja Instytut Spraw Publicznych
ul. Szpitalna 5 lok. 22
00-031 Warszawa

POZIOM MIĘDZYNARODOWY

ORGANIZACJA NARODÓW
ZJEDNOCZONYCH (ONZ)

- Światowa Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO)
- Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)

ŚWIATOWA ORGANIZACJA
ZDROWIA ZWIERZĄT
(WOAH)ŚWIATOWA ORGANIZACJA
HANDLU (WTO)

- międzynarodowe umowy dwustronne
- międzynarodowe umowy wielostronne
- CETA
- MERCOSUR

BANK ŚWIATOWY

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI

- Komisja Handlu Międzynarodowego (INTA)
- Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI)
- Podkomisja Zdrowia Publicznego (SANT)
- Komisja Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (IMCO)
- Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi (AGRI)

KOMISJA EUROPEJSKA

- DG AGRI – Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich
- DG ENV – Środowisko
- DG SANTE – Zdrowie i bezpieczeństwo żywności

EUROPEJSKI URZĄD DS. BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI (EFSA)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ (AGRFISH)

ORGANIZACJE NA POZIOMIE UE

KOMITET ROLNICZYCH
ORGANIZACJI ZWIĄZKOWYCH
(COPA) Committee of Professional
Agricultural OrganisationsGŁÓWNY KOMITET SPÓŁDZIEL-
CZOŚCI ROLNICZEJ (COGECA)
General Confederation
of Agricultural OrganisationsEUROPEJSKA RADA MŁODYCH
ROLNIKÓW (CEJA)
European Council of Young
FarmersEUROPEJSKA FEDERACJA
ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
PRACOWNIKÓW ROLNICTWA (EFA)
European Federation of AgricultureEUROPEJSKA ORGANIZACJA
WŁAŚCICIELI ZIEMSKICH (ELO)
European Landowners OrganisationMIĘDZYNARODOWA FEDERACJA
ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO
(IFOAM)
IFOAM Organics EuropeEUROPEJSKIE BIURO OCHRONY
ŚRODOWISKA (EEB)
European Environmental Bureau

ARCHE NOAH

LA VIA CAMPESINA

EUROPEJSKA FEDERACJA
ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
DS. ŻYWNOCI, ROLNICTWA
I TURYSTYKI
European Federation of Food,
Agriculture and Tourism Trade
Unions

MEDIA NA POZIOMIE UE

- POLITICO
- ARC 2020
- LIGHT HOUSE
- GUARDIAN

MAPA OTOCZENIA INSTYTUCJONALNEGO,
SPOŁECZNEGO I MEDIALNEGO ROLNICTWA

autorka: Justyna Zwolińska

INSTYTUT SPRAW
PUBLICZNYCH

POZIOM KRAJOWY

POLSKA

WŁADZA WYKONAWCZA

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI:

- 53 ORGANY OPINIODAWCZO-DORADCZE: Komitet Monitorujący Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027; Rada Produkcji Ekologicznej; Zespół do spraw długoterminowej wizji obszarów wiejskich i wsparcia ich rozwoju ze środków krajowych i UE po 2027 r.

- KRAJOWA SIĘĆ OBSZARÓW WIEJSKICH (KSOW) – Lokalne Grupy Działania (LGD)
- RADA DIALOGU SPOŁECZNEGO W ROLNICTWIE – zniesiona zarządzeniem ministra Ardanowskiego w grudniu 2019 r.
- Pełnomocnik ds. dobrostanu zwierząt dr n. wet. Maciej Gogulski

PREMIER / RADA MINISTRÓW

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

JEDNOSTKI PODLEGŁE I NADZOROWANE

FINANSOWE

- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARIMR)

- Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR)

- Fundusz Promocji Mleka
- Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego
- Fundusz Promocji Mięsa Wołowego
- Fundusz Promocji Mięsa Końskiego
- Fundusz Promocji Mięsa Owczego
- Fundusz Promocji Ziarna Zboż i Przetworów Zbożowych
- Fundusz Promocji Owoców i Warzyw
- Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego
- Fundusz Promocji Ryb
- Fundusz Promocji Roślin Oleistych

KONTROLNE

- Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (GIJHARS)
- Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN)
- Główny Inspektorat Weterynarii (GIW)
- Główny Inspektorat Rybołówstwa Morskiego

DORADCZE

- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
- Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie
- 16 OŚRODKÓW DORADZTWA ROLNICZEGO (województwa)

NAUKA, EDUKACJA, BADANIA

- Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt
- Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Warszawie
- Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych
- Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi (Centralna Biblioteka Rolnicza)
- 12 INSTYTUTÓW NAUKOWO-BADAWCZYCH
- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy
- Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
- Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
- Państwowy Instytut Badawczy
- Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy
- Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy
- 63 SZKOŁY ROLNICZE

INNE MINISTERSTWA

MINISTERSTWO KLIMATU
I ŚRODOWISKA

- Komisja opiniodawczo-doradcza Ministra Klimatu i Środowiska w zakresie GMM i GMO
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY
I ŚRODOWISKA

- Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”

MINISTERSTWO ZDROWIA

- Państwowa Inspekcja Sanitarna
- Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Instytut Żywności i Żywienia

MINISTERSTWO FUNDUSZY I POLITYKI
REGIONALNEJ

- Centralny Port Komunikacyjny

MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA
WYŻSZEGO

- Polska Akademia Nauk – Instytut Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Akademia – Uniwersytety (w tym rolnicze)

WŁADZA
USTAWODAWCZA

ZGROMADZENIE NARODOWE:

- KOMISJA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI – Sejm
- KOMISJA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI – Senat

- Parlamentarny Zespół ds. Ochrony Praw Zwierząt
- Parlamentarny Zespół ds. Ochrony Zwierząt, Praw Właścicieli Zwierząt oraz Rozwoju Polskiego Rolnictwa
- Parlamentarny Zespół na rzecz zakazu hodowli zwierząt na futro

- Parlamentarny Zespół ds. strategicznego rozwoju polskiego jeździectwa i hodowli koni

- Parlamentarny Zespół ds. przeciwdziałania otyłości i zdrowego odżywiania
- Parlamentarny Zespół ds. Światowej Organizacji Zdrowia

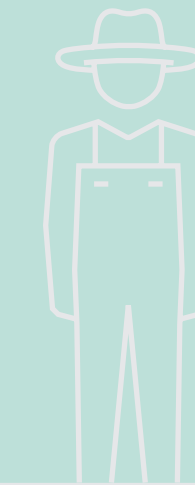
- Parlamentarny Zespół ds. Rozwoju Kół Gospodyń Wiejskich i Miejskich

- Parlamentarny Zespół ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Parlamentarny Zespół ds. Sołtysów
- Parlamentarny Zespół ds. Wsparcia Rolnictwa i Przetwórstwa Ekologicznego
- Parlamentarny Zespół ds. Wspierania Pszczelarstwa

- Parlamentarny Zespół Przyjaciół Drzew
- Parlamentarny Zespół „Rodzice dla klimatu”

SAMORZĄD
TERYTORIALNY

- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
- Związek Powiatów Polskich
- Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej
- Marszałkowie, Konwent Marszałków Rzeczypospolitej Polskiej
- Sejmiki wojewódzkie
- Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów

WOJEWODOWIE
– Zarządzanie kryzysowe

ORGANIZACJE KRAJOWE

SAMORZĄD ROLNICZY

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH – oddziały wojewódzkie – oficjalny samorząd rolniczy w Polsce

ZWIĄZKI ZAWODOWE

- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność” – Tomasz Obszański
- Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”
- Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”
- Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność Chłopska”
- Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w RP (ZZPR) – Grzegorz Wysocki
- Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników
- Związek Młodzieży Wiejskiej
- Krajowy Związek Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych – Fundacja PLON
- Koła Gospodyń Wiejskich
- Krajowa Rada Spółdzielcza
- Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”
- Ochotnicza Straż Pożarna

MEDIA ROLNICZE W POLSCE

INTERNET

ppr.pl; www.swiatrolnika.info; www.cenyrolnicze.pl; www.tygodnik-rolniczy.pl; witrynawiejska.org.pl; opoka.org.pl; palukitv.pl; www.money.pl; www.nowiny24.pl; www.agrofoto.pl; www.rolnik-forum.pl; www.wolnemedia.net; www.warzywaowoce.pl; www.farmer.pl; www.medianarodowe.com; www.wrp.pl; www.bioagris.pl; www.okierolnika.pl; instytutrolny.pl; polskaziemia.pl; swiatrolnika.info; k45.pl – Szczepan Wójcik; www.kongresobywatelski.pl (Pomorski Thinkletter).

ORGANIZACJE BRANŻOWE

- Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych
- Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców
- Polska Federacja Rolna
- Federacja Związków Kótek i Organizacji Rolniczych RP

- Krajowa Rada Drobiarstwa – Izba Gospodarcza
- Poldrób – Ogólnopolski Związek Producentów Drobiu
- Polski Związek Hodowców Strusi
- Polski Związek Hodowców i Producentów Gęsi
- Fundacja Hodowców Polskiej Białej Gęsi
- Polski Związek Hodowców Gołębi i Drobnego Inwentarza
- Krajowa Izba Producentów Drobiu i Pasz
- Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego
- Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego
- Polska Platforma Zrównoważonej Wołowiny
- Związek Hodowców Czerwonego Bydła Polskiego
- Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka
- Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewniej „POLSUS”
- Polski Związek Owczarski
- Polski Związek Hodowców Owiec

- Związki Hodowców Owiec i Kóz (regionalne)
- Krajowy Związek Hodowców Królików
- Podlaski Związek Hodowców Królików Rasowych
- Polski Związek Hodowców Koni
- Polski Związek Hodowców Zwierząt Futerkowych
- Związek Producentów Ryb
- Stowarzyszenie Producentów Ryb Łososiowatych
- Organizacja Producentów Ryb Jesiotrowatych
- Towarzystwo Promocji Ryb „Pan Karp”
- Polska Izba Mleka
- Związek Polskich Przetwórców Mleka
- Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy RP

- Polski Związek Producentów Roślin Zbożowych
- Krajowa Federacja Producentów Zboż
- Izba Zbożowo-Paszowa
- Polski Związek Producentów Kukurydzy
- Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych
- Polskie Stowarzyszenie Producentów Oleju
- Krajowy Związek Plantatorów Buraka Cukrowego
- Związek Sadowników Rzeczypospolitej Polskiej

- Polska Izba Biomasy
- Krajowa Izba Biopaliw
- Małopolskie Stowarzyszenie Winarzy
- Stowarzyszenie Producentów Pieczywa
- Polbisco – Stowarzyszenie Polskich Producentów Wyrobów Czekoladowych i Cukierniczych
- Krajowe Stowarzyszenie Przemysłu Tytoniowego
- Związek Polskich Plantatorów Chmielu

- Polski Związek Pszczelarski
- Stowarzyszenie Pszczelarzy Zawodowych
- Stowarzyszenie Pszczelarzy Polskich Polanka

- Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego
- Polska Izba Lnu i Konopi
- Polska Izba Technologii i Wyrobów Naturalnych
- Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi EKOLAND
- Polska Ekologia
- Polskie Stowarzyszenie Rolnictwa Zrównoważonego i Żywności

PRASA ROLNICZA

- Tygodnik Poradnik Rolniczy
- Nowoczesna Uprawa
- Hodowla i Chów Bydła
- Smak i Tradycja
- Top Agrar Polska
- Agro Technika
- Hoduj z głową – Bydło
- Farmer
- Rolniczy Przegląd Techniczny
- Więści Rolnicze

TELEWIZJA

- Agropogoda
- Agrobiznes
- Magazyn rolniczy